

Posudek bakalářské práce Martiny Nývltové Analýza jazykových prostředků a výstavby tří českých překladů básně Jabberwocky (Žvahlav/Tlachapoud/Hromoplkie) z knihy L. Carrolla *Through the Looking Glass and What Alice Found There*

Bakalářská práce Martiny Nývltové se ve čtyřech hlavních částech věnuje třem existujícím českým překladům anglické básně *Jabberwocky* ze známé knihy Lewis Carrolla *Through the Looking Glass and What Alice Found There*. Autorka si tuto báseň a téma práce vybrala sama a ke zpracování využila zkušeností a poznatků z analýzy anglického originálu této básně, kterou zpracovala v rámci studia svého druhého studijního oboru, anglistiky. Důležitým výchozím bodem tedy byla důkladná znalost předlohy srovnávaných textů. Bakalářskou práci vypracovala samostatně.

Po stručném úvodu o teoretických zásadách uměleckého překladu autorka analyzuje jazykové prostředky tří zvolených překladových textů postupně podle jednotlivých rovin jazykového systému. Práce obsahuje všechny náležité části (výkladové kapitoly, závěr, seznam odborné literatury a přílohu s originálem a překlady básně *Jabberwocky*), její obsah je systematicky a přehledně uspořádán. V dílčích výkladech však poněkud postrádám větší systematickosti a soustředěnosti či hlubší ponor do problematiky. Fakta o jazykových prostředcích v jednotlivých překladech jsou pečlivě zaznamenána a srovnána, někdy vyjádřena i kvantitativně a prezentována přehledně v tabulce. Bohužel však většinou zůstává (a to i ve shrnujících závěrech dílčích částí práce) pouze u konstatování bez dalších komentářů, vlastních hodnocení a interpretací. Je škoda, že se autorka (ani přes opakovaná upozornění) o to nepokusila, předložený materiál a zjištění k tomu možnosti poskytují a umožnily by jí splnit přesněji zadání práce – tj. posoudit funkčnost jednotlivých překladů v češtině. Viz např. s. 38 – srovnání překladů přívlastků u jednotlivých překladatelů, proč volili uvedené rozdílné prostředky?

Text M. Nývltové má velmi dobrou jazykovou úroveň, včetně pravopisné a vesměs i formulační. Narazila jsem však na některé obsahové nepřesnosti či zjednodušení, místy i na jisté nesrovnalosti. Uvádím některé z nich:

s. 8: *Provést překlad na rovině jazykových prostředků z jednoho jazykového systému do druhého není obtížné. To je možné dokázat za pomoci slovníku.* – Jazykové prostředky však nezahrnují pouze slova, ale i gramatické prostředky, o nichž (výkladový) slovník nepojednává.

s. 9: *Syntaktické deformace vznikají kalky z původního jazyka či zkřížením vazeb.* – Jistě k těmto deformacím dochází ještě i v jiných případech.

s. 10: *Jazyková komika často pracuje se slovy majícími stejnou formu, ale jiný význam. V překladu je pak obtížné najít přesně odpovídající skupinu slov se stejným tvarem, ale jiným obsahem.* – Jde o význam, nebo obsah?

Další možnost je jméno sice přeložit, ale dát mu cizí podobu – jméno pak v textu na první pohled vypadá jako cizí, ale jeho zvuková podoba zní jako české slovo. – A jak je to s psanou podobou takto přeloženého slova, jak překlad funguje v psaném textu? Kterou podobu zde zřejmě překladatel preferuje a proč?

s. 11: *Oproti klasickým estetickým kategoriím (krásno, vznešeno, komično, tragično) se dnes stále více prosazuje individualita vyjádření, která je nositelem estetické hodnoty díla.* – Znamená to, že individualita tvoření vylučuje estetické kategorie?

Estetická informace, kterou s sebou dílo nese, je poměrně složitá. Může také dojít k nezáměrnému vytvoření nové estetické hodnoty – v případě, že úmysl autora

neodpovídá čtenářově interpretaci. – V čem spočívá složitost estetické funkce? Jde zde o autora obecně, autora originálu, nebo autora překladu?

s. 12: *Jiný text, například text odborného stylu, není nositelem estetické funkce, a tudíž jeho překladatel nemusí tolik dbát na formu... .. Umělecký text obsahuje více estetické funkce než text odborný, proto se překlad musí soustředit na převedení této estetické funkce z jednoho jazyka do druhého. – Zde je jistý rozpor, druhé tvrzení je formulováno tak, že podle něj lze i u odborného textu předpokládat jistou estetickou funkci?*

s. 13: *I jazyk, kterým je překlad napsán, patří do specifčnosti originálu. Při překladu z jednoho jazyka do druhého tato specifčnost mizí. – Prosím o bližší vysvětlení.*

s. 14: *Při překládání prózy většinou postačí, když překladatel dbá na obsah. – Je to opravdu tak?*

s. 25 a dále: *Lexikologická rovina básně: – Jde o lexikální rovinu, lexikologická rovina jazykového systému neexistuje (lexikologie je nauka o slovní zásobě).*

Motivovanost slov – U některých slovtvorně motivovaných slov se v práci konstatuje užití jmenných tvarů adjektiv. Patří volba jmenného tvaru do slovtvorby?

U překladu Klep-klep pěratec se konstatuje, že citoslovce jsou nahrazena zvolánými. – Prosím blíže objasnit.

s. 37: *V českých překladech je na tomto místě nevyjádřený podmět, takže slovosled není kompletní. – Prosím blíže objasnit, takto s tím lze těžko souhlasit.*

s. 38: *Následuje stručné zařazení stylových prostředků. – Jakých prostředků a kam?*

s. 41: *Překlady historismy neobsahují (až na slovo chrudošný a přechodníky) – Znamená to, že přechodníky patří mezi historismy?*

s. 42: *... v první sloce, kdy ze zvířat z originálu převedením do singuláru vytváří nějakou neurčitou hmotu – Pozor na formulaci, směšuje se zde jazyková a mimojazyková realita, navíc je těžko srozumitelná.*

Závěr: Práce Martiny Nývltové splňuje nároky kladené na bakalářskou práci. Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji v závislosti na průběhu obhajoby klasifikovat ji jako velmi dobrou, nebo dobrou.

doc. PhDr. Ivana Bozděchová, CSc.
vedoucí práce

Praha 10. 8. 2011